

Lopen seurakunnan ympäristöohjelma ja ympäristökasvatussuunnitelma 2021 (Kirkkoneuvosto §144/24.11.2020)

Tämän dokumentin 1. ja 2. kohdan pohjana on käytetty Kirkon ympäristödiplomin käsikirjaa 2012, sivu 45. Mallia on otettu Vantaan seurakuntien ja Heinolan seurakunnan ympäristökasvatussuunnitelmista.

1. YMPÄRISTÖOHJELMAN JA YMPÄRISTÖKASVATUKSEN PERUSTEET

Ympäristöohjelma laaditaan sisäisen ympäristökatselmuksen pohjalta ja se sisältää seurakunnan ympäristötavoitteet. Ne ovat konkreettisia tavoitteita katselmuksessa ilmenneiden ongelmien ratkaisemiseksi. Tarkoitus ei ole kertaheitolla ratkaista kaikkia ongelmia, vaan edetä askel kerrallaan. Juuri sitä tarkoittaa jatkuvan parantamisen idea. Ensin kannattaa keskittyä niiden kysymysten ratkaisemiseen, jotka on mainittu ympäristödiplomin minimikriteereissä. Ne ovat asioita jotka on oltava kunnossa, kun diplomia haetaan.

Ympäristökasvatuksella tarkoitetaan kaikkea sitä toimintaa, jonka avulla seurakunta kannustaa ja johdattaa seurakuntalaisiaan ympäristöystävälliseen ja kohtuulliseen elämäntapaan. Se on luonteeltaan laaja-alaista, kaikki ikäryhmät kattavaa, elinikäistä oppimista tukevaa toimintaa, jonka arvopohja perustuu kristilliseen uskoon. Tavoitteena on vaikuttaa asenteisiin, lisätä tietoisuutta luomakunnan tilasta ja etsiä tapoja kantaa siitä vastuuta.

Seurakunnilla on oma erityinen tehtävänsä pitää esillä kristillistä luomisuskoa ja toimia tämän luomisuskon mukaisesti. Luonnolla ei ole vain välinearvo, vaan itseisarvo. Me vastaamme Luojalle teoistamme ja laiminlyönneistämme Jumalan luomaa maailmaa kohtaa. Raamattu korostaa ihmisen vastuuta luomakunnan huolehtimisesta. Jumala asetti ihmisen viljelemään ja varjelemaan luomakuntaa. Luomakunta kertoo Luojastaan. Jumalaa rakastetaan rakastamalla lähimmäistä ja luomakuntaa.

2. YMPÄRISTÖOHJELMA 2021

Lopen seurakunnassa on laadittu ympäristökatselmus syksyllä 2019. Kirkkoneuvosto on 28.1.2020 todennut ne toimenpiteet, joita ympäristödiplomin saaminen katselmuksen perusteella edellyttää. Ympäristötyöryhmä on perustettu valmistelemaan ympäristödiplomin hankkimista yhdessä kirkkoherran ja talouspäällikön kanssa.

Ympäristötoiminnan tavoitteet määritellään vuosittain kirkkovaltuuston hyväksymässä toimintasuunnitelmassa. Vuoden 2020 tai 2021 aikana toteutetaan kirkkoneuvoston 28.1.2020 toteamat toimenpiteet, jotka ovat vielä toteuttamatta:

- hankintaohjeiden päivitys
- ympäristökasvatussuunnitelman ja jätehuoltosuunnitelman laatiminen sekä ympäristöohjeiden laatiminen hautausmaan työntekijöille

- vaarallisesta jätteestä vastaavan henkilön valinta [Olli-Pekka Levoniemi valittiin kirkkoneuvoston kokouksessa 28.1.2020 tähän tehtävään]
- sekajätteen määrän seurannan järjestäminen ja roskisten tyhjennysvälin harventaminen mahdollisuuksien mukaan
- ohjeistus hautakymnttilä- ja kukkajätteen vähentämiseksi sekä hautojenhoitosopimusasiakkaiden informointi perennahoidon ympäristöhyödyistä
- ympäristömerkittyjen tuotteiden suosiminen toiminnassa, ruokahankinnoissa sekä siivouksessa
- Reilun kaupan tuotteiden käyttö, erityisesti kahvin ja teen käyttö joissain tilaisuuksissa
- sähkön, lämmön ja veden kulutuksen seuranta ja käyttäjien opastus
- energiakatselmus, joka tulisi toteuttaa ensimmäisen diplomikauden aikana

Vuoden 2021 aikana ympäristötyöryhmä käy läpi ympäristötyön eri osa-alueita ja ehdottaa toimenpiteitä vuosille 2021 ja 2022.

Kirkkoneuvosto ja kirkkovaltuusto hyväksyvät tavoitteet ja toimenpiteet toimintasuunnitelman 2022 hyväksymisen yhteydessä.

3. YMPÄRISTÖKASVATUSSUUNNITELMA 2021

Ympäristökasvatus merkitsee Lopen seurakuntalaisten ja kaikkien loppilaisten luontosuhteen tukemista, elintapojen arviointia Raamatun tekstien ja tiedossa olevien ympäristövaikutusten kautta, sekä kohtuullisuuteen pyrkimistä ja omalla esimerkillä vaikuttamista. Ympäristökasvatus voi olla myös hiljentymistä ja virkistäytymistä luonnossa. Tavoitteena on opettaa luonnon kunnioitusta ja luomakunnan pyhyttä.

Ympäristökasvatusta toteutetaan seurakunnan kaikessa toiminnassa. Lapsi, nuori ja aikuinen näkevät, että seurakunnan toimipisteissä kierrätetään, käytetään kestäviä ja ympäristömerkittyjä tuotteita ja säästetään energiaa ja materiaaleja. Seurakunnan työntekijät ja luottamushenkilöt vaikuttavat sekä puheillaan, opetuksellaan että omalla esimerkillään.

Kaikissa työmuodoissa edistetään kokonaisvaltaista kestävän kehityksen arvokasvatusta. Tarkoitus ei ole luoda tai edistää ympäristöahdistusta, vaan pitää esillä toivon näkökulmaa ja kannustaa johdonmukaisesti harkittuihin toimenpiteisiin.

Lopen seurakunta on kirkkovaltuuston §25 / 23.4.2019 hyväksymässä strategiassa asettanut yhdeksi neljästä painopisteestä 2020-2023 sen, että ”Luomakunnan kunnioitus on osa kirkon uskoa”.

Strategian voimassaoloaikana jokainen työmuoto kuvaa seuraavan vuoden toimintasuunnitelmaa laatiessaan, miten kyseinen työmuoto toteuttaa seurakunnan strategisia painopisteitä.

Seurakunnan ympäristökasvatussuunnitelma vuodelle 2021 koostuu seuraavista toimintasuunnitelmaan ehdotetuista toimenpiteistä:

- Kirkkoherranviraston toiminnassa ja hankinnoissa pyritään kohtuullisuuteen ja säästävyyteen.
- Jumalanpalveluselämässä luontoon ja ympäristönsuojeluun liittyviä teemoja pidetään esillä luonteissa tilanteissa, mm. Luomakunnan sunnuntaina.
- Aikuistyön opetuksessa, hankinnoissa ja toiminnassa kannustetaan ekologiseen elämäntapaan.
- Musiikki on mukana erityisjumalanpalveluksissa, joissa nostetaan esille luontoa ja luomakuntaa, esim. luomakunnan sunnuntain messu, sadonkorjuun kiitosmessu.
- Varhaiskasvatuksessa ja perheteroiminnassa luonnossa liikkuminen on luonteva osa kerhotoimintaa, kerhojen leikeissä, askarteluissa, hartauksissa ja lauluissa on luontoon ja siitä huolehtimiseen liittyviä aiheita ja kerhoissa jätepaperit ja -pahvit kierrätetään
- Varhaisnuorten leirityössä puhumme ja opastamme lapsia siihen, ettei ruokaa heitetä roskiin. Opetamme myös kiitollisuutta siitä, mitä meillä on. Pyrimme leirikeskuksesta kierrättämään.
- Rippikoululaisia haastetaan pohtimaan esimerkiksi omia kulutustapoja, ihmisten vastuuta luomakunnasta ja keinoja ympäristön suojeluun. Opetuksessa on läsnä myös globaalien vastuun kysymykset. Rippikoululeireillä on tarjolla kasvisruokaa muutaman kerran viikon aikana.
- Nuorisotyössä pyritään kaikissa hankinnoissa ja toiminnoissa ympäristöystävällisiin ratkaisuihin: kierrätys, kimpakyydit, esineiden ja laitteiden korjaaminen uudishankinnan sijaan ym. sekä rohkaistaan nuoria pohtimaan mm. omia kulutustottumuksiaan ja etsimään tarvittaessa ekologisempia vaihtoehtoja.
- Diakoniatyössä luontoa ja ympäristönsuojelua pidetään esillä luonteissa tilanteissa mm. käytetään käsityötarvikkeita säästeliäästi, hyödynnetään kierrätysmateriaaleja, lajitellaan roskat ja esim. ei käytetä kertakäyttöastioita.
- Lähetystyössä ilmastonmuutosta ja siihen liittyviä ongelmia maailmalla pidetään esillä mm. tasausmarkkinoilla. Luontoa ja ympäristönsuojelua pidetään esillä luonteissa tilanteissa mm. käytetään käsityötarvikkeita säästeliäästi, hyödynnetään kierrätysmateriaaleja, lajitellaan roskat.
- Hautausmaan hoitaminen on pääasiassa puutarhatyötä, jossa luomakunnan kunnioitus toteutuu käytännönläheisellä tavalla. Monivuotisten perennojen tuominen vaihtoehdoksi yksivuotisille kesäkukille vähentää jätettä ja kasvinsuojeluaineiden käyttämisen tarvetta.
- Metsiä hoidetaan pitkäjänteisesti ja vastuullisesti metsäsuunnitelman mukaisesti. Rauhoitusmahdollisuuksia selvitetään ja rauhoitusta haetaan Ely-keskukselta toimintakauden aikana. Ns. jatkuvaa kasvatusta toteutetaan alueilla, joille se sopii hyvin. Uuden metsäsuunnitelman laatimisen yhteydessä v. 2024 kiinnitetään erityistä huomiota luontoarvoihin ja toteutetaan ns. osallistavaa metsäsuunnittelua.
- Keittiötoimessa jatketaan ympäristömerkittyjen tuotteiden ja lähiruuan käyttöä mahdollisuuksien mukaan.

Ympäristötoiminta ja ympäristökasvatus integroituvat siten luontevalla tavalla osaksi kaikkea Lopen seurakunnan toimintaa.